

EVANG. EGYZHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 .
Negyedévre . . . 3 .
Kgy szám ára 24 fill.

MEGJELIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadótulajdonos és szerkesztő:

VERES JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:

HAJTS BÁLINT.
Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 16 kor.
Fél oldal . . . 8 .
Negyed oldal . . . 4 .
Nyolczad oldal . . . 2 .

Egyházunk és a vasárnapi munkaszünet.

A ki figyelemmel kíséri a napi eseményeket és szorgalmasan olvassa a lapoknak híradásait, az még ebben a politikai abszurdumokkal, robbanásra kész elemekkel telített levegőben is egy sajátos áramlatot vesz észre, mely a politikai és az egyházi élet terén mintegy parallel halad s itt is, ott is meglehetősen mozgásba hozza a kedélyeket. A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek a vasárnapi munkaszünet betartására vonatkozó rendelete az, a melylyel még ezekben a puska-poros levegőjű napokban is ráér foglalkozni a közvélemény. S a mi e mozgalomban a szokatlan, szinte feltűnő az, hogy a politikai, vagy mondjuk: a kereskedelmi élet terén kívül vagy mellett épp az egyházi életben idézett fel parallel mozgalmat. Csakhogy a míg annak az egyes ipari ágak képviselői túlszigorúnak tartják ezt a rendeletet, addig mi lelkészek még szélesebb körre kiterjesztve s még nagyobb szigorúsággal érvényre emelve szeretnők látni Láng Lajosnak idevonatkozó rendeletét.

A somlyóvidéki, a soproni felső egyházmelegyei, a dunántúli egyházkerületi lelkészi egyletek s legutóbb olvasom: a hegyaljai egyházmegye közgyűlése szinte egyhangú s egybevágó határozatot hoztak arra nézve, hogy egyházi főhatóságaink hassanak közre a vasárnapi munkaszünetnek — minél teljesebbé tétele, sőt az állami és megyei hivatalokra leendő kiterjesztésére nézve. Üdvözlésre méltó mozgalom, a mely ily határozatok hozatalában nyilvánul; megérdemli, hogy lapunk, mely egyházi életünknek úterén tartja kezét, róla tudomást véve, vele érdeme szerint foglalkozzék.

A vasárnapi munkaszünet intézménye, mint ilyen, nem régi itt nálunk s a nyugati szomszédos

tartományoktól vettük át. A ki mélyebben szeret a dolgok lényegébe hatolni s közelebbről vizsgálja a munkaszünet intézményének eredetét, az csakhamar rá fog jönni arra, hogy ez a lehető legszorosabb összefüggésben van ama nagy szociális mozgalmakkal, a melyeknek célja az emberi jogok megvédése. Ezen mozgalomban a vallási szempontok teljesen elvesztek s csodálatos, hogy egész öntudatlanul mégis — ennek elvei szerint alakul majdnem minden. A 8—8—8 óra, mint a munka, szórakozás és pihenés ideje, a munkaszünet vasár- és ünnepnapokon, mint a hetedik napnak megszentelése — feltétlenül a mi tanításunk is s így az eszméknek győzelme — bár ki nem mondottan is — a mi valásunk győzelme.

„Hat napon munkálkodjál, a hetediket megszenteljed,” ez képezi ma is, mintegy mottóját a jelzett mozgalomnak, a baj csupán az, hogy e jeligét csonkán szeretnék megvalósítani s a munkaszünetet nem tették teljessé. Nem ólom itt a felett vitázni, hogy egyes iparágaknál ez lehetetlen — hisz nincsen szabály kivétel nélkül, de én az alatt, hogy a munkaszünet teljes legyen, nem is azt értem, hanem igenis azt, hogy az a 7-ik nap legyen valóban megszentelve az által, hogy akkor elvonva magunkat a mindennapi munkától, bensőnkét Istennek szentelhessük s mi közben a test pihen, lelkünk, szívünk megszentelődjék az Istennel való társalgás eredményeképen. Legyen az a munkaszünet teljes intézmény. Vasárnap hagyjuk ott a munkának helyét és siesünk — a templomba, vagy a mi kamaránkba, hogy azt megszentelhessük. Szól ez nem csupán az ipari s mezeli munkásnak, szól az mindenkinek, minden munkásnak s így a szellemi erejét fogyasztó munkásnak is.

Valóban csodálatos is, hogy a vasárnapi mun-

kaszünet ép azokról feledkezett meg, a kiknek általában ennek §-ait formába öntötték s a kik a §-oknak betartása felett legnagyobb részt őrködni vannak hivatva: az állami, megyei és köztisztviselőkről. Mintha ezek nem is szorulanának rá a pihenésre, vagy mintha ezek talán nem is emberek lennének, a kiknek szintén volna valamelyes jussuk amaz általános „emberi jogokhoz.” A míg az a gyári munkás — már t. i. a melyik — vasárnap leteheti a pórólyt, vésőt s elhagyhatja a műhelyt, addig a hivatalnokok vasárnap is ott görnyednek a dohos levegőjű hivatalos helyiségben. Ők a napot nem szentelhetik meg. Még e napon sem lehetnek egészen az ő családjuké s templomba, ha akarnának sem mehetnek el. Ez bizony nem jól van így. Tessék azt a törvényt revisió alá venni. Ha ott fent gondjuk van az ipari s egyéb kézi munkásokra s reájuk érdemesnek tartják a törvénynek kiterjesztését, terjesztésük ki a hivatalnokokra is.

Meg kell szigorítani ezt a törvényt. Hisz a nép ma már fel sem veszi, főleg a mezei munkánál. Vasárnap is csak úgy kaszál, szánt vet, mint máskor. A kereskedő zárt ajtók mögött — suba alatt bármit ad, az iparos suttyomba dolgoztat. Szóval mindenki megszegi ezt a törvényt. Mi lelkeszek pedig predikáljuk az igét — az üres padoknak. Városban egész éven át, mert ott a hivatalnok, kereskedő és iparos, ha akarna sem mehet el templomba, falun pedig, így nyári aratás idején — mert a nép a mezőn szorgoskodik. Döröghet a pap, fenyegethet, törvényre hivatkozhatik — nincs foganatja. A törvény holt betű s az, a kire rá van bízva a végrehajtása — maga is ott görnyed még vasárnap is az íróasztal mellett.

Valamit okvetlen kell tennünk. Igazuk van a nevezett egyházi testületeknek. Pedig nem is olyan borzasztó újítás lenne, a mely talán példa nélkül állana a kontinensen. Előttünk áll — a nyugati országok példája. Menjünk át oda, a honnan az eddigi eszméket vettük. Ott van Németország; Szászországban vasárnap az istentisztelet ideje alatt minden bolt zárva s még a posta hivatal is szünetel. S vajjon kárát vallja-e ennek az ország? Ott a törvényt betartják. Hogyne, hisz maga a császár mutat erre jó példát, ki legutóbb egy alkalommal, midőn őt egy olyan ünnepségre hivta valamelyik „Verein,” a mely vasárnap d. e. 9 órára esett, visszaküldötte a meghívót azon üze-

net kíséretében, hogy „ő vasárnap d. e. a templomba szokott menni s azontúl a családjával van.”

Németországban nem is szegi meg senki sem a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényt. S ez az ország ma az ipar s kereskedelem virágzó fokán áll. A mi országunk pedig — teng-pang. Azzal az 52 vasárnapal nem is lendül fel. Ellenben az elégtelen, zúgolódó hivatalnokok számát csak növeli ez a félszeg intézmény.

Ha az illetékes közegek, a kik első sorban lennének hivatva közrehatni egy helyes és méltányos törvénynek megalkotásánál — nem tesznek semmit. Vegye kezébe az ügyet a mi evang. egyházunk vezetősége. Lelkészeink, tanítóink álljanak a mozgalom élére. A hol a vasárnapi munkaszünetet be nem tarja a nép — ott a közigazgatási hatóság közbelépésével tartassuk azt meg. Ha törvény — hát tartassuk is be.

Egyetemes egyházunk pedig tegye meg a lépéseket a legfelsőbb helyen egyrészt a már meglevő törvény szigorának alkalmazása, másrészt pedig ennek az állami és megyei hivatalnokokra és minden köztisztviselőre leendő kiterjesztése ügyében. Mert mindenké számára meg vagy on írva:

„Hat napon munkálkodjál és minden dolgot elvégezzed, heted napon semmi dolgot ne tégy s még a szántásnak és aratásnak idején is megszűnjél dolgozni.”

(Gergelyi.)

MOHÁCSY LAJOS.

Az egyházi közalap. Zsinati törvény V. Cím.

Mikor 1893-ban a közalapról szóló törvény meglelt alkotva, sok remény fűződött annak életbeléptetéséhez. Sok dűledező egyház várta újrapépülését, sok szórványban élő várta tömörülését erőteljes egyházzá. Az egyetemes gyűlés három évig meggondolta az új teher kivetését és a mikor 1896-ban mégis hozzá fogott, a várt eredményben nagyon is csalatkozott. Gazdagoknak véltük egyházunk tagjainak nagy részét és ime adójuk $\frac{1}{2}$ százaléka 37,000 koronát tett ki. Szerencsénkre az állam jött segítségünkre és nagy tartozásának egy parányi részét kezdte leróni évi 100,000 korona segély által. Az első évi közalapjövedelem, az állami segélynek évi 20,000 korona és a kamatok 20%-nak felszaporodása által a kamatozó tőke máris 270,000 korona és a múlt évi egyetemes gyűlés közalapjövedelem címén máris 127,400 koronát oszthatott fel.

Hogy kinek adta, azt olvashatni az egyetemes gyűlés jegyzőkönyvének 64. pontjában. Hogy oly sokfelé osztja, azt a zsinati törvény 305. §-a okozza.

A zsinat tagjai felismerve egyházunk sok teendőjét, jónak tartották azt hol általános név alá foglalni, hol különösen egyenként, saját nevén megnevezni. Hogy milyen rengeteg összeg szükséges ily célok elérésére, azt nem igen számitgatták, vagy túlságosan biztak a közalap jövedelemben, az adományokban, hagyományokban és alapítványokban (307. §)

A meglevő intézetek kérték és vártak, új intézetek létesültek és biztak és hányat kell még létesíteni és ápolni a közalap jövedelemből!

A közalap jövedelem általi segélyezés fő célja 305. § a. b. c. $\frac{1}{2}$ és a 319. §) a kiosztás alkalmából az utolsó tételbe jut; ha marad; a mi marad; a 319 § és a congrua állítólag összeesnek. Az egyes kerületeknek juttatott 4000 korona vajjon elégséges-e 2 missiói pont ellátására? A sinlődő egyházak, a vallásoktatók miből segélyeztessenek?

Megvallom, hogy tekintettel a rendelkezésre álló összegre, valamint tekintettel arra a sok várákozóra, a ki törvény értelmében igényt tart a közalap jövedelemre, sok kifogásolni való nem lehet az eddigi kiosztás ellen. Mégis van.

A selmeci lyceum egyetemes jelleggel bír (miért épen ez egy?) és e címen kap a közalap jövedelemből 5000 koronát. Általános az a nézet, hogy a mióta a Breznik féle örökség és az államsegély ez intézeten annyit lendített, ezen 5000 koronára többé szüksége nincsen. Hogy várja, hasznát veszi, ki kételkednék abban? A ki 2000 koronából megélhet, az még 500 koronát is elfogyaszthat pazarlás nélkül. Hogy nagyobb szüksége volna ezen összegre az aszodi, a kőszegi leányiskolának, az kétségtelen.

Ugyanez áll Eperjesről. Mikor az 1900. egyetemes gyűlésen Eperjes számára nagyobb segély kéretett az eddiginél a jogakadémia fenn tartására, felhangzottak nem kecsketető ellenvetések, mégis a főiskolának adatott nagyobb összeg. A főiskola szintén élvez államsegélyt, a theol. intézetnek és tanítóképzőnek kijutna úgy, mint a sopronyinak 4560 korona. Csak 2440 korona maradna fenn, de ez is elég egy fontos missiói állomás fentartására, melynek az evangéliumi hitben megtartó kihatása nagyobb lesz, mint az eperjesi jogakadémia missiói eredménye.

Rátérek a minimumra, mely a fortissimum!

A dunántúli kerületnek adatik 1300 k. kárpótlásul Fehér-Komáromért, mely Dunáninnenhez átszátlatott. Ez közigazgatási segély, melyről a zsinati törvény nem beszél.

Nem tagadható, hogy a fehér komáromi egy-

házmegye egyházai a dunántúli kerület főiskolai, képezdei, nyugdíjintézeti és közpénztárába évenként 1300 koronát beszoigáltattak, tagadom azonban, hogy ezen hiány a közalap jövedelemből fedezendő. Mert Dunántúl a nevezett egyházmegye kihasítása által nem csak vesztett, hanem nyert is. A mivel az egyházmegye számos szegény egyházait segélyezte, a mit az esperes díjazására fordított, az vissza marad pénztárában; az államsegély nem csökkent az egyházmegye eltávozásá miatt! A nyugdíjintézetben megmaradt a volt egyházmegye egyházainak régóta történt befizetése a nyugdíj teher a jövő papi-tanító! nemzedékre esik. Ha igazságosan mérlegelünk, nem hiszem, hogy marad-e kár, mely megtérítendő! A bányai kerület átadott 3 esperességet, kárpótlást, ha kért is, nem kapott. Dunáninnen sok jómódú egyházat vesztett, sokkal több kis szegény egyházat kebelébe fogadott, a Reischl-alapítvány jövedelme most sokkal több jogosult közé elosztandó, a régebb óta részesültek kárt vallanak, kárpótlást kért-e, nem tudom, de nem kap. A tiszai kerület 2 esperességgel, 23 egyházzal szaporodott, közigazgatási költsége emelkedett nagyobb mérvben, mint jövedelme; kárpótlást, ha kért is, nem kapott.

Az összeg nem nagy, de nincsen igazolva. A lyceum nem szorul rá, a nyugdíjintézet nem tarthat rá igényt, a theológia segélyeztetik úgyis, a közpénztár nem vesztett, csak nyert. Adassék az összeg a kőszegi leánynevelő intézetnek, nem fogja ellenezni senki.

Nem csak a segély nyújtáshoz, hanem a szétforgácsoláshoz is fér egy szó! Régi terv a theol. intézetek összpontosítása. Több volna a tanár, több a hallgató és ez utóbbi válogathatna a tanerők közt; a több intézetnek járó összegek egy intézetet emelnének.

A tanítóképezdekről is ez a vélemény: két-két kerület tartson fenn egy-egy, a főiskolától teljesen elkülönített képezdét.

Az 1800 korona segély, melyben úgy Szarvas, mint Selmec részesül, aligha elég egy énektanár fizetésére. Legyünk készek nagyobb áldozatra bár, de okvetlen segítségünk e bajon!

A kerületi leánynevelő intézeteket nem sokkal, bár kettőt állítana minden kerület, hisz' ezek célja evang. anyák felnevelése. Ha ilyen intézet fejlődni akar tanítónő képezdév, az is csak helyeselhető és a közalap jövedelem, mely évről-évre új tőkék kamatai által jóval emelkedik, ide terelendő.

A közalap jövedelemmel segítségünk mindennek előtt ott, hol egyházunk falai leginkább ostromoltatnak; erősítsük a missiói pontokat, szervezzünk újakat, képezzünk lelkészeket, tanítókat, neveljünk evang. anyákat.

Vasárnap.

BELFÖLD.

I.

Vasárnap a fürdőtelepen
Beh rideg is, édes Istenem!

A nap rég fenn ragyog az égen,
S az úri rend még alszik mélyen.

Ejfélig tánc, vig zene járta,
S most a mámor szemök lezárta.

Csak az álmos, lomha szolganép
Ódöng kedvetlen idébb-odébb.

A faluban szól a kis harang.
Hanem ide nem jut el e hang.

Majd ha fölocsudnak déltájba'
Bársonyba, selyembe pompázva.

A hivalgást előlről kezdik,
Hiúságuk nagyra növesztik

Délután meg, ha a nép mulat
Fölkeresik a mellékutat,

S haragusznak: „Mily koldus horda!”
Az egész napjuk el van rontva.

II.

Vasárnapon, Istenem, Uram!
Beh másképp' is van a faluban!

Mire a harmatot fölissza
A nap az udvar tükörtisztá;

Rózsa, rezedá megöntözve,
A szebbje csokorba kötözve;

Majd ha a harang már hármát szól,
Fölöltik mind a vasárnaplót.

Bevonulnak Isten házába,
Lelkők az áhitat megszállja,

Es a mikor széjjel oszolnak,
Jobb szívűek, alázatosbak.

Délután meg künn a telepen,
Az örömük olyan végtelen

Szemök, szívök szinte föléled,
Nem irigylik az uri népet.

S nem csodálják, ha jobb a dolga:
Hisz' az többet járhat templomba!

A pestmegyei ág. hitv. evang. esperesség Budapesten tartotta az évi rendes közgyűlését **Beniczky Lajos** esperességi felügyelő és **Török József** főesperes elnöklete alatt.

A gyűlést megelőző napon esperességi papi özvegy-árva segélyegyleti közgyűlés tartott, a melyen a segélyegylet felügyelő bizottságnak jelentése alapján **Jankó Károly** esperességi segélyegyleti pénztáros számadásai jóváhagyattak. A bemutatott számadás adatai szerint az egylet tiszta vagyona 1902. dec. 31 én 205,999 korona 64 fillér volt. Segélyezésre kiosztott 7414 korona, a melyből egy magányos özvegyre 855 korona, 3 vagy több árvájú özvegyre 1026 korona jutott. A segélyegylet tagjainak száma 44. Minthogy a segélyegylet nagy tőkéje mellett, a mely több mint 800 kötvényen van kihelyezve, a legéberebb vigyázat dacára is előfordulhatnak veszteségek, nehogy ez által az alaptőke csorbulást szenvedjen, s ez által a segélyezésben is visszaesés történjék, **Laukó Károly** segélyegyleti ellenőr indítványára kimondta a közgyűlés, hogy az eshetőleges veszteségek fődözésére tartalékalapot létesít. A tartalékalap képzésére az évi kamatjövedelemnek 6%-ját tartja vissza mindaddig, a míg a tartalékalap 10.000 koronára nem emelkedik. A tartalékalap 6% os kamatai mindenkor ugyanezen alaphoz tőkésítetnek.

A segélyegyleti közgyűlést **Kiss Péter** galyagyörki lelkész elnöklete alatt, papi értekezlet követte, melynek főtárgyát a **Szeberényi Lajos** alesperes által készített egyházközségi háztartási szabályrendelet s a **Petrovics** féle „Utasítások” megvitatása képezte.

A másnap összeült egyházmegyei közgyűlés **Török József** főesperes buzgó imájával vette kezdetét. **Beniczky Lajos** esperességi másodfelügyelő mély sajnálattal emlékezett meg az esperesség nagyérdemű felügyelőjének, báró **Podmaniczky Gyula** ő méltóságának a felügyelői állásról történt lemondásáról. Majd **Török József** főesperes, ékes szavakkal méltatva a távozó esperességi felügyelő érdemeit, jelentette a közgyűlésnek, hogy miután **Podmaniczky Gyula** báró ismételt felkérésre se volt hajlandó állásában megmaradni, az esperességi felügyelői állásra szavazást rendelt el s a beérkezett szavazatok felbontására egy bizottság kiküldését kérte. A szavazatok felbontatván, kitűnt, hogy az egyházak csaknem egyhangú szavazatával esperességi felügyelővé **Beniczky Lajos**, Pestvármegyei alispán, eddigi esperességi másodfelügyelő, esperességi másodfelügyelővé pedig **Földváry Eleonór** földbirtokos péterii egyházfelügyelő választattak meg, kiket a közgyűlés új állásukban lelkes éljenzéssel üdvözölt.

Ezután a főesperes terjesztette elő nagy gond-
dal összeállított évi jelentését. Örömmel emlékezett
meg arról, hogy a kerület közszeretben álló püs-
pöke Sárkány Samuel, folyó évi január hó 19 én
töltötte be áldásos életének 80 ik évét, Isten ke-
gyelméből testi-lelki jó erőben, friss egészségben;
esperességünk felügyelője pedig f. évi január 12 én
tünnepelte a megyei közigazgatás szolgálatában el-
töltött közhasznú működésének 25 éves évfordu-
lóját. Majd elismerő szavakkal adózott az alig 600
lélekből álló ikladi leányegyháznak, melynek hivei
a templomuk kibővítése alkalmából felmerült 11,000
koronányi költséget saját erejükből, önkéntes ada-
kozásból fedezték, megadóztatva magukat fejenként
100—300 koronáig.

A theologiák rendezése tárgyában kiküldött
egyetemes bizottság albizottsága által megállapi-
tott: „A magyarországi ág. hitv. ev. keresztyén
egyház theologiai rendszere“ című munka felett,
minthogy azt „tárgyalási alapul szolgáló javaslat-
képen“ egyelőre csak „a theologiák rendezése tár-
gyában kiküldött bizottsághoz“ terjesztette be az
albizottság, a közgyűlés napirendre tért.

Az esperesség egyházközségeinek háztartásá-
ról szóló szabályrendeletet a közgyűlés némi mo-
dosítással elfogadta s megerősítés végett a kerü-
lethez felterjeszteni rendelte.

Felmerült eset alkalmából kimondta a köz-
gyűlés, hogy a vallásnak idegen iskolában való
tanítását parochiális jognak és kötelességnek te-
kinthi, melynek teljesítésére a helyi lelkész van
hivatva és kötelezve, a mely jog és kötelesség
alapos okoknál fogva csakis felsőbb hatósági jóvá-
hagyás mellett ruházható át kellő képességgel bíró
más egyénre.

Az esperességi tanítótestületnek azon indítvá-
nyát, hogy a kerületi gyűlésre küldendő 2 tanító
választásánál a jelölés ne az egész egyházkerület
tanítói közül, hanem évről évre felváltva az egyes
egyházmegyék tanítóságából történjenek a, közgyűlés
pártolólág terjeszti fel a kerülethez.

A magyarországi ág. hitv. ev. egyház püs-
pökei és azok özvegyei részére biztosítandó külön
nyugdíj s illetőleg ellátási díjról készült javaslat
tárgyában kimondta az esperesség, hogy a terve-
zett püspöki nyugdíj, illetve ellátási díjnak létesí-
tését elvileg elfogadja ugyan, gyakorlati megvaló-
sítását azonban ez idő szerint csak annyiban tartja
kivihetőnek, a mennyiben a fölemelt államségély-
nek e célra való fordítása a közegyháznak sem-
miféle érdekén csorbát nem ejt.

Az eddig használt célszerűtlen statisztikai ivek
helyett új, megfelelőbb iveket kér az esperesség
a kerülettől.

Az esperességi törvényszéki birói állásáról
lemondott Jezsovics Pál czinkotai lelkész hely-
lyébe Frenyo András tápiószzelei lelkész, ennek

helyébe pedig a fegyelmi választmányba Szir-
otk a Gusztáv apostagi lelkész választatott meg.

A Zsedényi-öszöntődjra Marschalko
Gyula rákoskeresztúri tanító lett ajánlva, a Cser-
nyánszky féle öszöntődjat pedig Bartos Pál
eperjesi, Kardos Gyula pozsonyi theologusok
és Moravcsik Gyula aszódi I. gimn. tanuló
kapták meg.

A bányai egyházkerületnek f. évi szeptember
hó 9 én kezdődő közgyűlésére megbízó levéllel:
br. Podmaniczky Gyula, Ivánka Pál és
dr. Zolnay Jenő, Laukó Károly, Galle
István és alulírott küldettek ki S. B.

A gömöri ág. hitv. ev. egyházmegye
július 21. és 22 napjain Dobsinán tartotta meg
ez idei közgyűlését, melyen felváltva Kubi-
nyi Géza esp. felügyelő és Szontágh Andor
másod esp. felügyelő elnök, valamint Terray
Gyula főesperes társelnöklete mellett részt vettek
az egyházmegye (csekély kivétellel) összes lelké-
szei, számos egyház felügyelői, tanárai, tanítói és
egyházi kiküldöttjei.

A közgyűlést előzőleg július hó 21-én dél-
előtt a „gyámintézeti bizottság,“ délután pedig a
tanügyi bizottság és az egyházmegyei gyáminté-
zet ülésezett. Öt óraker offertóriummal egybekö-
tött gyámintézeti istentisztelet tartatott a mult
évben diszesen átjavított és felavatott templomban,
melyen Smid István rozsnyói lelkész az oltári
cselekményt, az épületes és költői szárnyalású
beszédet pedig Baltazár János jolsvai lelkész
végezte.

Ezen istentisztelet végeztével az állami ele-
mi iskola nagytermében a közgyűlés tárgyát elő
készítő bizottság ülésezett.

A tulajdonképeni közgyűlés csak másnap jú-
lius hó 22-én a 8 óraker megtartott istentiszte-
let után, melyet Zachar Samuel ratkói lelkész
s egyik esp. lelkész végezett — kezdődött el.
Kubinyi Géza esp. felügyelő tartalmas beszéd-
del, mely egész terjedelmében a jegyzőkönyvbe
vétetni határozatott, a melyben, tekintettel arra,
hogy a politikában a szabadelvűség, az egyházban
a vallásosság hanyatlóban van, tömörülésre és fo-
kozott éberségre hívta fel az egyházmegye mun-
kás tényezőit.

Ugyancsak lelkesen fogadtatott a közgyűlé-
sen beigtatott és hivatalos esküt letett esp. másod
felügyelő Szontágh Andor beköszöntő beszéde,
melyben halás köszönetét fejezi ki azon egyházak
és iskolák iránt, melyek őt szavazataikkal meg-
tisztelték. Igérte, hogy jövőben még fokozottabb
buzgalommal fogja végezni új állásából folyó
ügyeit. Bár munkaköre még körvonalozva nincsen,
azt sem tudja, mit fogadott el, mindazáltal remé-
nyei horgonyát az esperességbe veti, a mely sza-
bályrendeletileg fogja az esp. másod felügyelő
munkakörét szabályozni. Programja egy az el-

nökséggel s ahhoz szívvvel és lélekkel csatlakozik. Tiszteben a zsinati törvények szerint fog eljárni. Hazafias, protestáns szellemtől áthatva, nem fogja tűnni, hogy a protestáns autonómia nemzeti célok tatarójául szolgáljon. Végül az egyházmegye minden rendű és rangú tényezőinél támogatást kér és vár.

Ezután a fáradhatatlan tevékenységű Terray Gyula főesperes feszült figyelem mellett felolvasta az egyházmegye minden egyes örvendetes és szomorú mozzanatra kiterjesztett ívekre terjedő és köztetszést kiérdemelt főesperesi jelentését, mely egész terjedelmében a jegyzőkönyvbe vétetni határozottatott.

A közgyűlés 48. pontja közül említésre méltó, hogy az egyházmegye két ügyésze, nevezetesen dr. Vieszt Károly és dr. Posch József a hivatalos esküt a helyszínén letették. Szép beszéd kísérete mellett bemutatkozott Slopovszky Károly bugyikfalusi és Moczkovcsák E. vizesréti lelkész.

Megbízó levéllel és szavazati joggal az Iglón augusztus hó 26—28-án tartandó kerületi közgyűlésre kiküldettek: Hámos László, Szontagh Andor, Hevessy Bertalan és Sárkány Kálmán világiak, Bartholomaidesz László, Becser Endre alesperesek, Kármán István, Dendely Sámuel lelkészek és Lipták János és Danis János tanítók. Tanácskozmányi joggal pedig számosak a világiak, egyháziak, tanárok és tanítók közül.

Ezenkívül felszínre kerültek az egyházmegye tanügyi, gyámintézeti, számvévoészéki és egyéb ügyei.

A közgyűlés esti 6 óra után Terray Gyula főesperes és Szontagh Andor esp. másod felügyelő szép záró szavaival ért véget.

A közebeden az egyházmegye sok kiválósága lelkes és tanulságos felköszöntőben részesült

Kempes Lajos esp. jegyző

Brassói esperességi közgyűlés Folyó hó 21-én tartotta meg a brassómezei esperesség évi közgyűlését jelenleg Hétfalu egyik kis községében: Pürkerecen. A közgyűlés szokott módon offeróriummal összekötött gyámintézeti istentisztelettel vette kezdetét, mely alkalommal Petrovics Pál fűrészezei lelkész tartott egyházi beszédet. Istentisztelet végeztével kezdetét vette előbb a gyámintézeti (18-ik) közgyűlés, melyet az elnökség leköszönése folytán az esperességi közgyűlés elnöksége Bohus Pál főesperes és Skita Mihály m. felügyelő vezetett. Mindenek előtt elrendeltetett a Moór Gyula leköszönése által megüresedett gyámintézeti elnök választása, melynek határideje 1903 november 1-ére tűzetett ki. Szavazatbontó bizottság tagjaiul megbizáltak: Kiss Árpád, Masznyik Gyula, Rozsondai Károly ev. lelkészek és Dr. Fekete Endre egyházmegyei ügyész. Gyámintézeti esperességi

jegyzőnek egyhangulag Deák Sándor ev. lelkész választotta meg Szoba jövén a kerületi egyházi elnök választása, elnök előterjesztése folytán a közgyűlés szavazatát egyhangulag Materny Imre főesperesre adta, mint olyanra, ki a legutóbb megejtett szavazásnál a legtöbb, de nem abszolút többségű szavazatot kapott. Több kisebb fontosságú ügy elintézése után kezdetét vette az esperességi közgyűlés a már fentebb megnevezett elnökök vezetése alatt. Míg az előbbi gyűlésen Bohus Pál főesperes, itt Skita Mihály m. felügyelő üdvözölte az egybegyűlt tagokat, ama óhajának adva kifejezést, vajha az a békés szellem, mely újra visszatérve látszik az esperesség kebelébe, végkép megerősödne, hogy az eddigi harcokat kizárólag csakis az egyház jólétét szem előtt tartó és előmozdító tanácskozások váljanak fel, mi, itélve az eddigi hangulathól, azt hiszi, be is fog következni.

Ebben a reményben megnyitván a gyűlést, miután a közgyűlés tagjai igazoltattak, elnök előterjeszti azon jegyzőkönyvnek ügyét, mely a mult gyűlésen igen nagy harcot provokált s mely tulajdonképen ama pont körül forgott, hogy egy igen heves és pártszínezetű gyűlésről az egyházi és világi jegyző által külön-külön felvett jegyzőkönyv közül valjon melyik a hiteles és melyik fogadtassék el? A mult gyűlés ezt úgy oldotta meg, hogy a két jegyzőkönyvből szerkesztessék egy harmadik jegyzőkönyv s az terjesztessék azután egy hitelesítő bizottság elé. Ezt azonban Moór Gyula, ki az egyházi jegyző által felvett jegyzőkönyvet vallotta hitelesnek — megfellebbezte. Elnök most jelenti, hogy a fellebbezés visszaérkezett azzal a megjegyzéssel, hogy a kerület ebbe az ügybe beavatkozni nem akar, annak békés elintézését az esperesség autonom jogkörére bizza, s ezt teszi annál is inkább, mert maga a felebbezés sem foganatosítható, a meny nyiben nem a hivatalos úton lett beterjesztve, továbbá a 15 napi határidőn túl, a gyűlés megtartása után négy nappal adatott be.

A közgyűlés ezt tudomásul vevén, elhatározza tehát az új jegyzőkönyv szerkesztését s annak ama hitelesítő bizottság elé való terjesztését, a mely már egyszer a világi jegyző által készített jegyzőkönyvet aláírta. Abban az esetben, ha ez a bizottság el nem fogadná a jegyzőkönyvet — kimondatott a jegyzőkönyvnek új bizottság elé való terjesztése is.

A főesperes évi jelentése után, mely már előzőleg kinyomatva megküldetett a tagoknak, elnök jelenti, hogy Molnár Viktor felügyelő a mult év november 6-án állásáról lemondott s az így megüresedett felügyelői állásra egyszersmind elrendeli a választást, melynek határideje november 1-ére tűzetett ki. A szavazatbontó bizottság tagjaiul ugyanazok választottak meg, kik a gyám-

intézeti elnök választáskor. Ezek után következett egy körlelkésznek Kiss Árpád ev. lelkésznek, egy törvényszéki jegyzőnek S á n e k András várm. aljegyzőnek, két számvevőszéki tagnak: R o z s o n d a i Károly ev. lelkésznek és G ö d r i Márton tanítónak megválasztása, kik a hivatalos esküt nyomban le is tették. Elnök erre előterjeszti M a s z n y i k Gyula ellenőrnek állásáról való leköszönését s ugyancsak általa a pénztári helyiségnek, mint bérszobának felmondását. Miután a közgyűlés egyhangulag ellenőrnek D e á k Sándor ev. lelkészt választotta meg, volt szíves a pénztárnak is irodájában helyet adni, a nélkül, hogy az azért már régebben megszavazott s elődje által is élvezett 40 koronát és egy öl fát igénybe óhajtotta volna venni.

A számvevőszéknek több pontú jelentése után következett az augusztus 26—28 ig Iglón tartandó kerületi közgyűlésre kiküldötteknek választása. Egyházi képviselőkül megválasztattak Kiss Árpád és Sz ó r á d i Lajos ev. lelkészek, világi képviselőkül G i r ó s z á s z István községi jegyző és Dr. F e k e t e Endre egyházmegyei ügyész. A mi most már a lelkészi könyvtárak felállítását, valamint a kerületi theológiájával s tanári karával való belsőbb egyesülést s a theologusoknak ünnepi hitszónokokul való alkalmazását illeti — kimondja a közgyűlés, hogy amaz elsőt kívánatosnak és szükségesnek tartja, emez utóbbit pedig — habár gyakorlatilag igen nehezen kivihetőnek találja, de mégis szívből óhajta.

Több helyi érdekű ügy elintézése után a 40 pontból álló közgyűlés ezzel véget ért, melyet nagyszabású közebéd követett, melyen a világi elem, s különösen a tanítóság eddig szokatlan nagy számmal volt képviselve. A pohárköszöntők közepette D e á k Sándor ev. lelkész indítványára távirat küldetett Z e l e n k a Pál püspöknek, a kerület szeretett főpásztorának. Így végződött az első esperességi közgyűlés az új elnökség vezetése alatt, mely gyűlésnek békés szelleme talán reményt nyújt nemcsak a múlt vizsályaik viharaitól megrongált talaj kijavítására, hanem még e talajból fakadó áldásosabb gyümölcsözésre is.

K. B.

Értesítés. Az eperjesi ev. ker. Collegium főgymnasiumában az 1903. tanévre szóló beiratások f. év szeptember 1—3 napjain eszközölköttek; a beiratásokat megelőzőleg aug. 29. és 31. napjain tartatnak a felvételi, javító és esetleg magánvizsgálatok. Az előadások a főgymnasiumban szeptember 4-én veszik kezdetüket. A coll. főgymnasium növendékei vallásfelekezeti különbség nélkül részesülhetnek a Collegium kebelében fennálló tápintézet kedvezményeiben; az ezekre nézve megállapított díjak, mindig félévenként értve, a következők: ebéd és vaosoráért 126 korona. Ezen díjak félévenként előre fizetendők; a tápintézeti

dijakból elengedésnek is van helye. Van a Collegiumnál azonkívül számos alapítvány, melyekből évenként 10—100 koronányi ösztöndíjak és praemiumok osztanak a Coll. növendékeinek; a múlt iskolai évben 32 gymnasiumi tanuló részesült ezen ösztöndíjakban. Eperjesen, 1903. aug. havában.

Az eperjesi ev. ker. Collegium főgymnasiumának igazgatója.

Tanítójelölés. A szergényi ev. egyház a II. tanítói állást is rendszeresítette s ez állás betöltése ügyében most tartotta meg a jelölő gyűlést A gyülekezet S a s s Arankát, az eddigi ev. tanítónót jelölte.

Templomépítések. A külsővathi ev. leányegyház összedőlt temploma helyett 6000 korona költségen egy igen csinos kis imaházat épít. A munkálat — mint munkatársunk írja — szépen halad, a tető már fent áll úgy, hogy a templom felavatása, mit G y u r á t z Ferenc püspök fog a hívek nagy örömére eszközölni — már a nyár vége felé meg lesz tartható — Mihály házán a leégett toronytető már kész s az új harangokat a napokban helyezik el a toronyban. A felavatást itt Sz a l a y Ferencz esperes fogja eszközölni, hihetőleg még augusztus hó első felében.

Köszöngő az evang. egyházköztség lelkésze M i c h a e l i s z Izidor az egyháztanácsnak bejelentette hivataláról való lemondását. Tekintettel a lelkész hajlott korára és gyengélkedő állapotára az egyháztanács a lemondást elfogadta. A hivatalától megváló lelkésznek közel 48 évi hűséges szolgálatban a gyülekezet körül szerzett érdemért méltányolva, az egyháztanács nemcsak jegyzőkönyvileg megörökíteni kívánta hálás elismerését, hanem a kiérdemült lelkésznek arcképét is megfesteti a tanácsterem díszítésére. A gyülekezet második lelkésze P r ö h l e Henrik immár M i c h a e l i s z helyébe lép, minek folytán a második lelkészi állomás (2200 korona javadalommal) megüresedik. Miután e lelkészi állomással jár a választás a felsőbb leányiskolában és egyéb tanintézetekben, az állomásnak mentől előbb való betöltése kívánatos.

S t e t t n e r Gy. esperes-lelkész Felsőlővön.

KÜLFÖLD.

Franciaország Ujabbán két róm. kath. pap lépett ki egyházából. Az egyik Tleuriot vikarius, a másik Taillefert, a ki püspökéhez intézett bejelentő iratában ezeket mondja: „Leteszem a papi ruhát és csak azt sajnálom, hogy több mint 20 évig hordtam. Nem kételkedhetem többé abban, hogy az a szenteskedés, a gyávaság, a keményszívűség, az igazságtalanság egyenruhája.” (Szomorú dolog,

hogy egy papnak ilyen érzelmekkel kell elhagynia saját egyházát.

D é l a m e r i k a. Püspöki türelmesség. **B o l i v i a** érseke a hatóságok által halálra akarja ítéltetni **P a y n e** evangelistát, a miért az evangelisatori célokra egy megfelelő termet rendeztetett be. Mert ez nem sikerült, egy fanatizált tömeg **Payne** házára vetette magát — előző este a város (**Kochamba**) összes tornyai meghuzattak a halálharangok — összetörte bútorait, leöntötte petrolummal és az elájult evangelistát tűzbe akarta vetni, a miben csak a még elég jókor megjelent katonaság akadályozta meg, a mely megmentette **Payne** nejének és gyermekeinek életét is. A kamara néhány képviselője természetesen erélyesen tiltakozott a kormánynál az ilyen eljárás ellen.

A b r a z i l i a i püspöki methodikus egyházba a múlt évben 1097 felnőtt új tag lépett be, a kik mindannyian előbb róm. katolikusok voltak.

É s z a k a m e r i k a. Annak idején híre járt, hogy az amerikai független lengyel-katolikus egyház püspöke **K o z l o w s k y** (székhely **Chicago**) összes híveivel a protestantismushoz csatlakozott. A dologban igaz az, hogy nevezett püspök az „Amerikai püspöki“ (evangelikus) egyháznál saját egyházának elismerését kérelmezte. Kérelmét illetékes helyen teljesíthetőnek is vélték azon feltétel mellett, hogy **Kozlowsky** egyházát reformatori szellemben vezetendi, a mit a püspök meg is ígért. **Kozlowsky** ma körülbelül az ó-katolikusok álláspontján áll. Egyházához 32 egyházközség tartozik, 24 pappal, 26 templommal és kápolnával (ezek között a **chicagói** katedrális) egy szegényházzal, egy kórházzal és 80,000 egyháztaggal.

A u s z t r i a. A triesti helytartó elrendelte, hogy **Rizmanje** lakossága Róma elleni lázadásuk (!) óta született gyermekeiket róm. katolikusoknak kénytelenek kereszteltetni (Furcsa lelkiismereti szabadság ez — kényszer kereszteléssel a XX. században)

A párisi „**Temps**“ így jellemzi a német **c e n t r u m**ot: „A e. első fellépése óta **Janusfejet** mutat a világnak, konzervatív, aristokratikus a „nagy urakkal“, népszerű, a haladás barátja, demokratikus és liberális a rajnai munkásosztályokkal és a bajor parasztokkal együtt agrarius és demagog érzelmű — egy időben. Vezetői mindig ügyesen tudtak lavírozni. A milyen az anya, olyanok a gyermekei is!

A f r e i b u r g i egyetem senatusa tiltakozott az ellen, hogy a néhai **Kraus** tanszéke a római **Institutum Germanicum** egyik tanítványával töltesse be. Tiltakozó iratában kiemelte, hogy a kiszemelt tanár sem német szellemi műveltség, sem német politikai érzelem tekintetében nem nyújt elegendő biztosítékot.

G ö r ö g o r s z á g b a n állandó harcban áll a kormány a róm. kath. iskolákkal, a melyek

egyáltalában nem törődnek az állam törvényeivel. Egy, a közelmúltban előfordult eset — egy ily iskolában nevelt görög nő kitért és apáca lett, — arra bírta a szt. synodust, hogy a miniszterium felkérte, miszerint ez szigorúan követelje meg, hogy a római iskolák — a törvény értelmében — az iskolákat látogató görögök számára tartson rendszeres katechetát. Róma minden töle kitelhető módon (ilyen pedig elég sok van) terjeszteni igyekszik uralmát Görögországban és általában a Keleten, — forrásunk szerint hál' Istennek — hasztalanul. (Rómával csak a lehető legerélyesebben lehet elbánni)

F r a n c i a o r s z á g. Hogy mennyire volt szükség **C o m b e s** erélyére a kongregációk elleni harcban, azt néhány statisztikai adat mutatja: Már április hóban kiutasított a kormány 54 férfi kongregációt, a mennyiben megtagadta tőlük az állami elismerést, a mit azok különben nagyrészt nem is kérelmeztek. Június 26 án a kamara 81 nő kongregáció felett tartott ítéletet, a melyek bár még a letelepíthetőségért sem folyamodtak, mégis 517 tanítványt tartottak fenn. Még további 314 apácakongregáció felett kell határozni a kormánynak, a melyek szintén nélkülözik a törvényes elismerést, melyért csak a legutóbbi időben folyamodtak és a melyek csak 1102 kolostorban élnek. Csak ezek után jönnek a többiek, a kik nem is akarják az államtól a törvényt igénybe venni és még azok is, a kik igénybe veszik azt, de visszaélnék vele. S ilyen is sok van. A **vincentinusok** pl. törvény szerint két kolostort bírhatnak, de tényleg 10,000 telepítvénnyel rendelkeznek. Kolostori iskola van 13,000; ezek közül 4000-nek folyamodványát elutasította a kormány, 9000 ügyében még nem határozott, de tényleg zárva még egy sincs. A kongregációk csak időt akarnak nyerni és ezt jól tudják kihasználni, mindazáltal **Combes** nem enged. Legújabbán arról értesülünk, hogy az állami törvényszéket készül összehívni valami választási összeesküvés (!) ügyében, melyben értesülésünk szerint 6 magas egyházi tisztviselő és néhány partvezér vesz részt.

A „jó pásztor“ növérei ismét napirenden vannak. Hírhedtekké lettek a reájuk bizott növénydekek iránt tanúsított kegyetlenkedéseik folytán. E miatt több helyen törvényszék elé is kerültek. Így legutóbb **Toursban**, az ítélet, a mely jogerős, két havi fogságra ítélte a főnöknőt „**Marie-Sainte Rose-t** Jézus szt. szívének nővérét.“ Ugyanezeket ítelték el **Nauzigban** is, szinten kegyetlenkedésük miatt.

O l a s z o r s z á g. A Péter téren, a vatikáni paloták közvetlen közelében a **waldens** egyházközség a közelmúltban papi „**Othont**“ létesített, kitért róm. kath. papok számára, a kik evangelikus lelkipásztorokká képezik ki magukat.

Az angol király és a német császár

valikáni látogatásának utóhangjai még meg-meg-
csendülnek. Mindkét hatalmas uralkodó népe na-
gyon vegyes érzelmekkel kísérte fejének ezen út-
ját és nem alaptalanul Azoknak legalább is igaz-
zuk volt, a kik bizonyosra vették, hogy e láto-
gatások semmi esetre sem eredményeznek Róma
részéről barátságosabb és békésebb eljárást az
eretnekekkel szemben. Alig tért vissza a két ural-
kodó hazájába, a pápa fővikariusus lépett előtérbe,
hogy holmi szocialisztikus támadásokkal szemben
Ligouri hirhedt erkölcstanait dicsőítse és ajánl-
gassa és ezzel egy füst alatt az összes „eretne-
kek” felől így nyilatkozzék: „ Itt a szent
Rómában, a katolicizmus szívében, a szent lé-
lek munkáját akadályozva látjuk azon sajnálatos
tény által, hogy minden országból való, minden-
nemű és rangú eretnek sekták terjeszkednek és
a Jézus Krisztus által alapított egyetlen tanszék-
kel szemben (!) a pestisnek tanszékeit alapítsák,
folytonosan új templomokat, iskolákat és intéze-
teket emelnek, hazugsággal és csalással, sőt az
ínség felhasználásával, elszakítják a népet anyjá-
tól, a katolikus egyháztól és atyjától (sic!) a pá-
pától, Krisztus helytartójától.” „De mint-
hogy a baj nem csak meg nem szűnt, hanem
erősödött, intjük a hiveket és kérjük a legszen-
tebbre, a mi csak égen és földön van, hogy őriz-
kedjenek attól, hogy az igazság szí-
velkét megszomorítsák az által, hogy valamely ily eretnek
sektához csatlakoznak, vagy gyermekeiket a pro-
testantizmus küldönceire bizzák, vagy bármi ok-
ból, ha csak kíváncsiságból is, istentiszteleteiken
részt vesznek” stb. stb. (Ugyan mit mond
ilyenekhez akár Edward, akár Vilmos protestáns
öntudata? és mennyire bizhatnak p. o. német
testvéreink a centrum türelmi beadványában, ha
legfőbb helyen, melynek pedig a centrum föltét-
len engedelmisséggel tartozik és adózik, a leg-
végső türelmetlenség így a hivek köteletségévé
tétetik? Egy szempontból mégis örvendetes a fő-
vikarius irata, a mennyiben t. i. bizonyítja, hogy
a „Los Won Rom” magában a „szent városban”
a „katolicizmus szívében” Rómára nézve ijesztő
mértékben terjed.)

Utóbbi bizonyítja H. J. waldens lelkésznek
Liguriának egyik városában hármass felolvasása
„a róm egyház szellemi és erkölcsi árnyoldalairól,”
melyeknek folyamán beszélt a politikáról a val-
lásban (Rómának bizonyára legnagyobb átka) a
vallás torzképéről és végül a vallási reformról és
a jelenről. Daczára annak, hogy a helybeli róm pap
a szószékről exkommunicatio terhe alatt tiltotta
meg hiveinek a felolvasások látogatását, mégis a
kath. hallgatóság közül körülbelül 600-an napirendre
tűzték. Az egybegyűlt polgárok előadásainak meg-
hallgatása után tiltakoznak a politikai és római
klerikalizmus ellen, a melyet értelem, lelkiismeret,
evangelium egyformán elítélnek; elismerik egy

vallási reformnak szükségét, a mely egyedül ál-
litja vissza a tiszta keresztyénséget és távolítja el
a keresztyénellenes babonát.

Falernában nagy néptömeg jelenlétében
a múlt hóban rakták le az új waldeni templom
alapkövét, mely alkalommal Sptinelli lovag
lélekemelő beszédet tartott: „Itt győzött az evan-
gelium és tovább is győzni fog.”

Az albanellai községtanács elhatározta,
hogy egy evang. templomhoz szükséges telket
ingyen enged át az evangelikusoknak.

Az evangélium erősödését jelenti az is,
hogy az olasz király és neje florenzi látogatása
alkalmával a városnak jótékony célokra rendel-
kezésre bocsátott összegből nemcsak katolikus,
hanem három tiszta evangélikus intézet is része-
sült megfelelő segélyben. Lassanként csak becsü-
letesebb és méltányosabb megítélésben részesül
az evangélium Olaszországban is)

—s.

IRODALOM.

Királygyilkosság. Az elnyomott népek
nemcsak most, századok előtt is mindig éltek a
nép utolsó érvével, a királyok letevésével és ha
ez nem sikerült, meggyilkolásával. Napoleon idején
I Pál letétele és meggyilkolása zavarta fel a vi-
lágot. A nép és a katonaság kedvelte, de despo-
tikus magaviselete ellene lázítja az előkelőket. Min-
dig rettegett, féltette életét és hatalmát és azért
mindenkihez bizalmatlan volt. Ettől nem volt meg-
kimélve sem neje, sem fia, a ki méltán tarthatott
attól, hogy atyja kitagadja vagy megöleti. Ilyen
helyzetben egy benső összeesküvés jött létre a
cászár ellen A főurak nem akartak örökös rettegés
ben élni, de az orosz arisztokratia loyaltása még
oly nagy volt, hogy csak oly mozgalom számithat-
ott sikerre, melynek részese a czári család egy
tagja. Beavatták tehát Sándor trónörökösét és a
czárné is tudott az összeesküvésről. 1801. márc.
23-án bevonultak a Mihály-palotába, nagy lármá-
val betörték a cászár hálószobájába, a ki elrejtőzött
előlük. Elmenekülni nem tudott, mert gyanúból
elrekesztette a czárnőhöz vezető ajtót. Megtalálják
és felszólítják, hogy írja alá a lemondását. Pál
ellenáll, tusakodni kezdenek és a cárt megfojtják.
Rögtön tudatják a trónörökösessel, a ki könnyekre
fakadt, de azért elfogadja a császárrá proklamál-
tatását Ez kellemetlenül hatott a czárnéra, a ki
maga akart a trónra lépni, de azért nem ellenke-
zett Azóta mondták Oroszországra, hogy absolut-
uralom alatt áll, melyet a tör mérsékel I Pál
cászár meggyilkoltatásáról szól a Nagy Képes Világ-
történet most megjelent 192. füzeté. A 12 kötetes
nagy munka szerkesztője M a r c z a l i Henrik,

egyetemi tanár, ki egyúttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbőr-kötésben 16 korona, füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (R é v a i Testvérek Irod. Int. Részvénytársaság Budapest, VIII, Üllői-út 18.) s minden könyvkereskedés útján, havi részletre is.

Protestáns egyházi és iskolai lap. „Nagyon fontos határozatot hozott az ev. ref. konvent a tanári és tanítói fizetések ügyében. A bizottság javasolta, hogy a tanári fizetési fokozatok töröltessenek el és a fizetés kizárólag a korpótlék-rendszer alakjában rendeztessék, s hogy e tekintetben az iskolafenntartók az előkészületek megtételére felhivassanak, hogy a mint az államnál a fizetésrendezés megtörténik, az egyházi tanárok és tanítók fizetésrendezése is megindíthatassék; e végből az államsegélyi szerződések megújítását belkörüleg rendelje el, a kormánynál pedig általános felterjesztéssel készítse elő a konvent. A bizottsági javaslatot gróf T i s z a István lelkész beszéd kíséretében helyeselte. Elmoundta, hogy kulturális érdekeink mulhatlanul megkövetelik, hogy mind alsó, mind középiskoláink az állami színelát minden tekintetben megtartsák; mert inkább ne legyenek egyházi saját iskoláink, mint hogy azokból a tanítók elítje állandóan az állam iskoláiba törekedjék. Ezt a versenyképességet iskoláinknak csak nagyobb mérvű állami segítséggel biztosíthatjuk; ezért hatályosan emelje föl szavát a ref. egyház és intézzen feliratot mind a kormánynak, mind a törvényhozásnak, és felterjesztésében fejtse ki a nemzeti és kulturális szempontokat, amelyek a kérelmet méltányossá teszik. B e r n á t h Elemér melegen pártolja a Tisza indítványát, és a népiskolai tanítók érdekében is felterjesztést kíván. D é g e n f e l d József gróf már a zsinati törvénytervezet készítésénél ebben a nézetben volt és a zsinati törvénykönyvbe is be akarta tételni ezt az elvet. G y ö r g y Endre szintén elfogadja, mind a bizottság javaslatát, mind gróf Tisza kiegészítő indítványát, mert az előkészítő intézkedések megtételét szükségesnek tartja. De óvatosságra int a túlnagy államsegély igénybe vétele tekintetében, nehogy a fentartási összeg fele részénél nagyobb lévén az állami segítség, ezzel a középiskoláink az állam tulajdonává váljanak. D ó c i Imre is azt tartja, hogy az állami segítség az egyházi autonomia sérelme nélkül adassék György. E. aggodalmával szemben megjegyzi, hogy a fokozott államsegélylyel a fenntartási mérleg egyensúlya meg nem billen, mert az államsegélyes középiskolák vagyoni értéke az újabb időben az épületek újjáépítése és a gyűjtemények, szertárak gyarapítása által annyira növekedett, hogy a fokozott államsegély sehol sem fogja fölözni a fenntartás fele értékét. A bizottság javaslatát és a Tisza indítványát szintén elfogadja.

RENDELETEK

Másolatban valamennyi főtiszt. egyházi hatóságnak.

Az 1893. évi XXVI. t.-c. alapján segélyezett községi és felekezeti iskolák tanítóinak második korpótlékát, illetőleg az 1893. évi március 30. án 22991. sz. a. kelt körrendeletéből kifolyólag szerkesztett és egyenes vármegyei közigazgatási bizottságok által már felterjesztett kimutatásokból tapasztaltam, hogy azok a fent idézett t. c. végrehajtása tárgyában az 1894. évi március 2. án 10.000. sz. a. kelt rendelettel kiadott utasítás 24. §-ának 3. ik bekezdésében előirt feltételeknek nem felelnek meg, mert azokból nem tűnik ki az, hogy a közigazgatási bizottságok felhívták e az illető iskolaszékeket és felekezeti iskolai hatóságokat a tanítók második korpótlékának biztosítása iránt és hogy az egyes iskolafenntartók mily mértékben képesek ezen korpótlékok viselésére.

Szükségesnek tartom ennél fogva pótlólag figyelmeztetni a közigazgatási bizottságot, hogy a jelzett iskolai tanítók második ötödéves pótlékának biztosítása iránt az említett utasítás 24. §-ának 3. ik bekezdése értelmében az illető iskolaszékeket, illetve felekezeti iskolai hatóságokat szabályszerűen és sürgősen hívja fel és utasítsa őket, a mennyiben az iskolafenntartók a tanítók második korpótlékát sem egészben, sem pedig részben fedezni nem volnának képesek. megfelelő államsegélyért a közigazgatási bizottság útján hozzám folyamodjanak. Az iskolafenntartó szegénysége természetesen helyhatóságilag igazolandó.

Azon tanítókat érintőleg, kik már az első év ötödös pótlék fejében államsegélyt nyertek, ha annak kiutalványozása óta állandóan ugyanazon iskolánál működnek, a 2. ik korpótlék címén államsegélyért benyújtott kérvény ide fel nem terjesztendő, hanem csupán a mellékelt kimutatásban tüntetendő fel a szükséges adatok, ezen kimutatások pedig legkésőbb f. évi július hó végéig mutatandók be nálam.

A többi kérvény külön-külön jelentés kíséretében terjesztendő fel.

Budapesten, 1903. évi június hó 9. é.

T E M E T Ő .

Strauch Béla halálával megint súlyos veszteséget szenvedett egyházunk, annál inkább, mert az ő áldásos működése nemcsak egyházára, hanem az esperességre és a kerületre is évek óta terjedett ki.

A boldogult Szepes Iglón 1839. ik. évi febr. 26. én született. Szülői S t r a u c h Samu városi

építőmester és Rebel Erzsébet körében nyerte az első gondos nevelést. Azután szülővárosa népiskoláját és akkori algymnáziumát látogatta. Roznyón bevégezte gymnasiumi tanulmányát, az érettségi vizsgát is ugyan ott kiállván 1858-ban. A theológiát Eperjesen végezte és 1861-ben a hitjelölti vizsgát Mádya Károly püspök előtt letette.

Olyan előkészületek után, mint nevelő Sáros-Berzevicére került Berzeviczy Tivadar, a későbbi tanfelügyelő házába. Növendéke volt a most hírnevessé lett államférfiú Berzeviczy Albert.

Wittchen Samu halála után Kis-Szebenbe 1863 ik évi december 26 án lelkésznek megválasztatván, Mádya Károly püspök által 1864-ben papi hivatalába avatott fel és július hó óta megkezdte működését új községében. Papi teendőin kívül tanári állással is megbízott az ottani felsőbb leánytanodában.

22 éves áldásos működése után Felkára választott lelkésznek 1886 febr 7-én Fábrý János főesperes által új lelkészi hivatalába lett beiktatva, mint lelkész és vallásitanító.

Mint a XIII. városi egyházmegye tagja szintén közbizodalomban állott. Meglett választva egyházmegyei jegyzőnek, az iskolai bizottság elnökének és 1901-ben alesperesnek.

A tiszai kerületben is nagy érdeme volt a közügyek fejlesztését tekintve. Régóta a gyámintézet szakavatott jegyzője volt és csak két év előtt, őszinte ovátiók között, egy aranytoll átadása mellett visszalépett ezen diszes állásától, de mint kerületi jegyző haláláig maradt hivatalban és sok bizottságban közreműködött.

Saját községében nemcsak a papi teendőket a legnagyobb lelkiismeretességgel és pontossággal végezte, de a közügyek fejlesztése körül is társadalmi úton áldásos tevékenységet fejtett ki, nevezetesen a hazai ipar, a tejjgazdászlat, a túristika, a mezőgazdasági egyesület és a Táttra-múzeum terén.

Családi életét még Kis-Szebenben alapította meg, házasságot kötve előde Wittchen Samu lelkész leányával. Három fia, mind a három tanár és egy férjezett leánya, valamint több unoka siratják a boldogultat, ki az utolsó percig a leggyöngédebb férj és a leggondosabb atya volt.

Hirtelen halála augusztus 1-én következett be. Temetésén augusztus 3 án részvétőket kifejezték nemcsak hívei, de a XIII. városi egyházmegye és a tiszai kerület is. A helybeli dalárda közreműködése mellett a gyászszertartás a zsúfolva megtelt templomban ment végbe. Ott láttuk a tiszai kerületi püspököt Zelenka Pál urat is. Wünnendorfer Károly poprádi lelkész elmondta őszinte bensőséggel a szószékről a gyászbeszédet Ebr 13 7 felett: „Megemlékeztek a ti előttek járókról, kik nektek szólták az Istennek beszédét, kiknek kövessétek hitetek, meggondolván

minemű vége volt az előzeteknek.” Az oltár előtt Weber Samu, XIII. városi főesperes szónokolt, a boldogult életvágját adván elő, utána Glau Pál tiszakerületi főjegyző búcsúztatta el a kerület nevében a drága halottat. A temetőben Ujágh Károly merényi lelkész áldotta meg a koporsót, mely ugyan sirba szállt, de az úrnak érdemes szolgájának szelleme köztünk élni és emelőleg, áldólag fényleni fog az-évek hosszú során át.

WEBER S.

Pályázat.

A szepes-iglói ág. hitv. ev. egyházközség
segédlelkészt

keres. Az állás jövedelme 1200 kor. fizetés, 150 kor. hittandij, lakás, fűtéssel és világítással. — Az érdeklődőknek közelebbi felvilágosítással szolgál

Dr. Walsér Gyula,

62 2-2

ág. hitv. ev. lelkész.

Pályázat.

A bácsi esperesség

segédlelkészi állására

ezennel pályázatot hirdetek. Javadalom: 1000 korona készpénz. Bútorozott szoba fűtéssel és kiszolgálással 120 korona mel-lékjövedelem az ev. tanoncok hitoktatásáért. Az állás azonnal e foglalható.

Ujvidék, 1903. augusztus 1-én.

Belohorszky Gábor,

61. 2-2

főesperes.

Pályázati hirdetmény.

A zólyom-radványi evang. anyaegy-házhoz tartozó malakói leányegyház

tanítói állására,

melyre evang. vallású okleveles tanítók, vagy óvónők pályázhatnak. Az állás jövedelme: 800 korona és szabad lakás. A pályázóktól megkívántatik, hogy a tót nyelven kívül az egyházi énekekben is jártasak legyenek. A szükséges okmányokkal felszerelt folyamodványok augusztus hó végéig a zólyom-radványi ev. lelkészi hivatalnál nyújtandók be.

A zólyom-radványi ág. h. ev. lelkészi hivatal.

1-1

Pályázat

a nyiregyházi ág. hitv. evang. egyházban megüresedett

segédlelkész állásra.

Kötelességei: a lelkészek által kijelölt papi funkcióknak végzése, a községi polgári iskolában heti 4, az iparos tanonciskolában heti egy órában s azonkívül a törvényszéki fogházban (kéthetenként egyszer) a hitoktatás. — **Javadaim:** Két bútorozott szobából álló lakás, fűtés és világítás, 1200 korona fizetés, — s amennyiben a fent felsorolt hitoktatás külön díjazással jár s egyéb mellékjöveelem is van, mintegy 400–500 korona mellékjövedelem. — A pályázónak tótul is kell tudnia. Jelenikezések szeptember 10-ig alulírott lelkészhez intézendők. A pályázók próbára fognak meghívni.

Nyiregyháza, 1903. aug. 10.

Májerszky Béla **Paulik János**
egyházfelügyelő ev. lelkész.

2-1

Országh Antal

orgona-készítő Nagyváradon.

Elvállal és készít a legújabb viv-
mányú

cső-pneumatikus

és

gépezetes orgonákat

kúp rendszer szerint.

Orga orgonákat **átalakít és javít jutányos árban.**

. . . . Saját gyártmányú

iskola-harmóniumokat

raktáron tart

s elad mérsékelt árért.

Lelkész és tanító urak szives figyelmébe.

Kaphatók nálam

. ISKOLAI ANYAKÖNYVEK.

ISKOLAI NAPLÓK

és

MULASZTÁSI NAPLÓK.

továbbá

KERESZTELESI, ESKETÉSI ÉS HALÁLOZÁSI

ANYAKÖNYVEK

és

KIVONATOK

s vállalkozom bármily nagy terjedelmű

MUVEK,

JEGYZŐKÖNYVEK és ISKOLAI KÖNYVEK,

végre

ROVATOS IVEK

elkészítésére.

A megrendelt tárgyakat kivá-
natra bekötve szállítom.

VERES LAJOS Orosháza.

HÖNIG FRIGYES

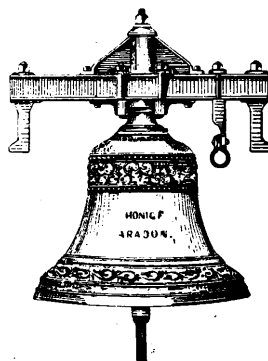
gőzüzemre berendezett

harang és érczöntődéje, szivattyúgyára

ARAD, Rákóczy-utca 11–28. szám.

→ Alapított 1840-ben. ←

A legnagyobb állami éremmel kitüntetve 1890-ben

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melvekkel bármely más haranggal szemben **40% súly és ár megtakarítás éretik el.**

Kitűnő jó hang és tartósságáért **10 évi szavatolás!**

A legkedvezőbb fizetés feltételek!

Vasuti szállítás ingyen.

Forgatható vasharangfelszerelések és harangállványok. **Régi harangoknak** forgatható vasszerelésre való átalakításuk avagy azoknak **csekély felülfizetés mellett új harangokkal való becserelésük.**

Bővebb felvilágosítás és képes árlapok kívánatra **díjmentesen** küldetnek. 12-7